Oikeusrekisterikeskus
Rekisteripäällikkö Teemu Mikkola
PL 157, 13101 HÄMEENLINNA

6/4/2018 111/00/2018

Lakivaliokunta
LaV@eduskunta.fi

Viite: HE 31/2018 vp Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi henkilötietojen käsittelystä rikosasioissa ja kansallisen turvallisuuden ylläpitämisen yhteydessä sekä eräiksi siihen liittyviksi laeiksi

OIKEUSREKISTERIKESKUKSEN LAUSUNTO

Lakivaliokunta on pyytänyt Oikeusrekisterikeskukselta kirjallista asiantuntijalausuntoa viitteen asiassa. Oikeusrekisterikeskus on osallistunut täytäntöönpanolakiesitystä valmistelleen työryhmän työhön ja kannattaa suurimmilta osin valtioneuvoston esitystä.

Tietojärjestelmämuutokset

Esityksellä olisi merkittäviä vaikutuksia Oikeusrekisterikeskuksen henkilörekistereihin ja tietojärjestelmiin. Tietojärjestelmäkustannuksia syntyisi esimerkiksi esityksen mukaisesta lokitusvelvollisuudesta ja korkeammista tietoturvavaatimuksista. Arvio Oikeusrekisterikeskuksen rekisterinpidossa oleviin tietojärjestelmiin vaadituista muutoksista aiheutuvista kertaluonteisista kuluista on 500.000—600.000 euroa ja jatkuvien palveluiden lisäkustannukset 20.000—40.000 euroa vuodessa. Vaikka suurimmalta osin tietojärjestelmät nykytilassaan vastaavat esityksen vaatimuksia, Oikeusrekisterikeskus pitää välttämättömänä esityksen 63 §:n mukaista kansallista siirtymäsäännöstä, jonka mukaan tietojärjestelmät voidaan saattaa ehdotetun lain 19 §:n mukaiseksi 6.5.2023 mennessä.

Tietosuojavastaava

Oikeusrekisterikeskus toimii useiden oikeusministeriön hallinnonalan lakisääteisten rekistereiden ja tietojärjestelmien rekisterinpitäjänä sekä välittää hallinnonalan viranomaisten ilmoittamia henkilötietoja muille viranomaisille. Oikeusrekisterikeskuksen rooli oikeusministeriön hallinnonalan rekisterinpidossa on hyvin keskeinen. Edellä mainitun vuoksi Oikeusrekisterikeskus pitää välttämättömänä, että virastoon perustetaan uusi tietosuojavastaavan virka määrärahoineen.

Oikeusrekisterikeskus
Rekisteripäällikkö Teemu Mikkola
PL 157, 13101 HÄMEENLINNA

6/4/2018 111/00/2018

Tietosuojavastaavan tehtävät

Tietosuojadirektiivin 32 artiklan 1. kohdan mukaan jäsenvaltioiden on säädettävä siitä, että rekisterinpitäjä nimittää tietosuojavastaavan. Jäsenvaltiot voivat vapauttaa tuomioistuimet ja muut riippumattomat oikeusviranomaiset tästä velvoitteesta näiden hoitaessa lainkäyttötehtäviään.

Lakiehdotuksen 40 § sisältää tiedot tietosuojavastaavan tehtävistä. 40.2 §:ssä ehdotetaan säädettäväksi siitä, että tietosuojavastaavan tehtävät eivät ulotu tuomioistuinten lainkäyttötoimintaan eikä valtioneuvoston oikeuskanslerin ja eduskunnan oikeusasiamiehen laillisuusvalvontaan.

Oikeusrekisterikeskuksen tulkinnan mukaan pykälän sanamuoto on virheellinen, koska direktiivin 32 artiklan tarkoituksena on suojata lainkäyttötehtävien riippumattomuus. Näin ollen tietosuojavastaavan valvonnan ja ohjeistuksen ei tulisi ulottua valioneuvoston oikeuskanslerin ja eduskunnan oikeusasiamiehen suorittamaan henkilötietojen käsittelyyn näiden hoitaessa lainkäyttötehtäviään.

Tietojen siirto kolmansiin maihin kansainvälisten sopimusvelvoitteiden nojalla

Oikeusrekisterikeskus on toimivaltainen viranomainen luovuttamaan rikosrekisteritietoja kolmansiin maihin kansainvälisissä rikosoikeusaputilanteissa[1] sekä rikosoikeusapua koskevan yleissopimuksen[2] 22 artiklan nojalla.

Rikosasioiden tietosuojadirektiivin 61 artiklan mukaan henkilötietojen siirtoa kolmansiin maihin tai kansainvälisille järjestöille edellyttävät kansainväliset sopimukset, joita jäsenvaltiot ovat tehneet ennen 6 päivää toukokuuta 2016 ja jotka ovat unionissa kyseisenä päivänä voimassa olleen oikeuden mukaisia, ovat edelleen voimassa, kunnes niitä muutetaan tai ne korvataan tai kumotaan

Henkilötietojen siirrosta kolmansiin maihin ja kansainvälisille järjestöille säädettäisiin 7 luvussa. Lakiesityksestä tai perusteluteksteistä ei käy selväksi, mikä on voimassa olevan, sitovan kansainvälisen sopimuksen suhde nyt ehdotettuihin säännöksiin, jos maa, johon tietoja siirretään tai sopimus, jonka nojalla siirto tapahtuu, ei täytä esityksen 7 luvun vaatimuksia. Tilannetta omiaan olisi selkeyttämään se, että hallinnonalan monenväliset ja kahdenväliset sopimukset käytäisiin läpi ja arvioitaisiin mitä niistä on mahdollista edelleen noudattaa täysimääräisesti vai onko tietojen luovuttamista kolmansiin maihin syytä rajoittaa uusien tietosuojasäännösten perusteella.

[1] Laki kansainvälisestä oikeusavusta rikosasioissa (4/1994) 24 §
[2] Keskinäistä oikeusapua rikosasioissa koskeva eurooppalainen yleissopimus (SopS 30/1981) 22 art